

משנה ח'

משנה זו מפרטת הלכה בנושא השבת גנבה. משנה זו מתפרשת בגמרא שלא כפי המשמעות העולה ממנה לכאורה, ולהלן נפרשה כפי שנתבאר בגמרא.

ביאור

בבא קמא פרק י' = ח'

1 הגונב טלה מן העדר ואחר כך החזירו אל העדר בלא ידיעת הבעלים, ומת הטלה או נגנב - חיב הגנב באחריותו, לפי שהשבת הטלה בלא ידיעת הבעלים אינה השבה ועדין הוא באחריות הגנב.

1 הגונב טלה מן העדר והחזירו, ומת או נגנב, חיב באחריותו. **2** לא ידעו בעלים לא בגנבתו ולא בחזירתו, ומנו את הצאן ושלמה היא, פטור:

2 דין זה תקף אפלו אם מנו הבעלים את הצאן אחרי השבתו ומצאו את מנינו שלם, ובתנאי שלא ידעו על אודות הגנבה. אך אם ידעו על אודות הגנבה ומנו את הצאן ומצאו את מנינו שלם ונוכחו לדעת שהגנבה הושבה - פטור.

טעם ההבדל בין המקרים: בעקרו של דבר מתקיימת מצות ההשבה אפלו אם הבעלים לא ידעו על אודות הגנבה, ורק במקרה שאפשר שתתרחש תקלה מחמת אי ידיעת הבעלים, אזי ההשבה אינה עומדת בגדר "השבה" שקבעה התורה. במקרה דנן, מאחר שטבע הצאן שאם פעם אחת יצא מן העדר, מעצמו או באמצעות גנב, הוא עלול לברוח שוב, ולפיכך הוא זקוק לשמירה יתרה - כל שהבעלים אינם יודעים שנגנב, אין השבתו השבה, שהרי לא ידעו לשמרו היטב^א.

מקורות והערות

א. ראה תוספות יום טוב, ד"ה חיב.

ל

בחשון

יום א'
פר'
ויצא

(בבא בתרא קנט)

היום נלמד:

משנה

בבא קמא
פרק י' משנה ח'
גמרא
כתובות דף קיב/א

תובנה מרגשת

רב הכותל
והתייר מצרפת

לך ולמשפחה

מסכת בבא בתרא
דף קנ"ט

זוהר

חקת קפא.

הלכה

קביעת עתים
לתורה
הלכה ד'ה'

כלי להשגת שליטה על הרגש

תארו לעצמכם שהיה לנו וסת דיגיטלי שבאמצעותו היינו יכולים לשלט על הרגש ולכונן אותו ברצוננו, למשל: לאהב יותר את מי שאנחנו רוצים.

כתובות דף קיב/א

ביאור

אהבתם של האמוראים הקדושים לארץ ישראל באה לידי בטוי בשלל דרכים, כפי שמספרת הגמרא:

האמורא רבי אבא היה מנשק את הסלעים של העיר עכו. האמורא רבי חנינא, כשהיה הולך בארץ ישראל ורואה ממשול בדרך, היה טורח לתקן אותו בעצמו, כדי שלא יצא שם רע לדרכים שבארץ ישראל. רבי אמי ורבי אסי, כשלמדו תורה בארץ ישראל, אם היו קרני השמש מגיעות למקום ישיבתם, היו קמים ועוברים אל הצל. כך עשו בקיץ, ואלו בדרך היו עוברים מהצל אל השמש, כדי להתחמם.

רבי אבא, מנשק פיפי דעכו. רבי חנינא, מתקן מתקליה. רבי אמי ורבי אסי, קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא. רבי חיא בר גמדיא, מגנדר בעפרה, שנאמר, "פי רצו עבדיך את אבניה, ואת עפרה יחוננו".

מדוע עשו כך?

כדי שלא תגרום אי נוחות בארץ ישראל! רבי יוסף חיים מבאגדד זצ"ל^א מסביר, שגם אם להם הקר או החם לא הפריעו, הם היו עוברים מקום, כדי שלא תגרום אי נוחות לאחד מתלמידיהם, והוא ירגיש אי נוחות בארץ ישראל.

שומה עלינו להבין את פשר הענין כאן. רבי חנינא תקן את דרכיה של ארץ ישראל, כדי שלא יצא שם רע לדרכים בארץ ישראל - האם ארץ

מקורות והערות

א. בן יהודע

ביאור

ישראל היא המקום היחיד שבו דרכים מתקלקלות? רבי אמי ורבי אסי נזקרו לא לשבת בקיץ בשמש ולא לשבת בצל בחורף - האם השמש זורחת רק בארץ ישראל? יחסית לאזורנו, ארץ ישראל נעימה למגורים גם בקיץ; במלחמת המפרץ התפרסמו תמונות של חילים מטגנים ביצה על הטנק שלהם, שלהט בשמש העיראקית. האם הקר פוקד רק את ארץ ישראל? מדוע הם חשבו שתופעות אלו יגרמו לאנשים שלא לחבב את ארץ ישראל?

כנראה שזהו ההסבר: שהמח שלנו מחבר בין ארועים לבין המקום שבו הם מתרחשים, גם אם אין כל קשר נסבתי ביניהם. שמש יש בכל מקום, לא רק בארץ ישראל, אבל הם ידעו שאם יהוו חם מציק בארץ ישראל, בתת המודע שלהם תתקבע ההנחה שלא נח כאן. דרכים מתקלקלות בכל מקום, אבל מי שילך בארץ ישראל ויתקל בדרך משבשת, ישאר עם חוויה לא נעימה מארץ ישראל.

התובנה הזו היא כלי מדהים לחיים. אתה יכול לעשות פעולות שיגרמו לך לאהב ולחבב מישהו, אפילו שהפעולות האלו לא קשורות אליו. צא עם הבן שלך, שאתה מחפש אף להגביר את הקשר ביניכם, למקום אהוב עליך במיוחד, או לחוויה שמפיקה ממך הנאה גדולה, ובלי שתתכונן - הקשר ביניכם יתהדק ויעלה דרגה. מובן שכך יקרה גם אם תקח אותו למקומות שהוא אוהב - הוא יחווה חזק של הקשר ביניכם.

המח שלנו מחבר בין אנשים ומקומות לבין רגשות שאנו חשים במהלך חיות שקשורות אליהם, ומנתב אליהם את הרגשות המתעוררים בנו. לכן כדאי להגביר את הפעולות המהנות שאנו עושים בחברת אלו שאנחנו רוצים לאהב, ולהמנע מבצוע פעולות בלתי נעימות בחברתם, גם אם אין להם כל קשר לאי הנעימות הכרוכה בפעולה.

רב הכותל והתייר מצרפת

תובנה
מרגשת

רטון יומי שיאיר לכם את היום

מסכת בבא בתרא ■ דף קנ"ט

הַגָּנֵב שְׁחָתוּם עַל שְׁטֵר

על פי דין תורה גזלן פסול לעדות. כלומר: אדם שגזל כסף, מאותו רגע הוא נפסל לעדות. אם הוא בא לבית דין ומעיד: ראיתי כהן וכהן, אומרים לו: "אתה גזלת, ועד שתחזור בתשובה - אתה פסול לעדות".

עם זאת, קיימת אפשרות כל שהיא שיקבלו עדות של אדם גזלן, זאת במקרה שאדם חתם על שטר ורק אחר כהן הוא גזל, אפשר להשתמש בשטר הנושא את חתימתו כהוכחה לאמור בשטר, אף על פי שפרגע הוא כבר בעצם פסול לעדות.

**הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי
פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה**

כל קהילה שתצטרף תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת
בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לַעֲלוֹת בַּמְדַּרְגּוֹת

חקת קפא.

תרגום

וְאֹתָם שְׁלֹא זֹכִים
לַעֲלוֹת כָּל כֶּף בְּאוֹתָם
אֵלֶּה מְקוֹמוֹת יֵשׁ לָהֶם
לְמִטָּה כְּפִי דְרִכְיָהֶם,
וְאֵלֶּה לֹא זֹכִים
לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְלִרְאוֹת
כְּפִי שְׂרוּאִים אֵלֹ
שְׁלִמְעֵלָה, וְאֵלֶּה
עוֹמְדִים בְּקִיּוֹם שֶׁל
עֵדן הַתַּחְתּוֹן וְלֹא
יֹתֵר.

וְאִינּוֹן דִּלָּא זֹכָאן לְסַלְקָא כָּל
כֶּף כְּאִינּוֹן דְּוֹכְתִינָא אִית לִוְן
לְתַתָּא כְּפּוּם אוֹרְחִינְיָהוּ, וְאֵלִין
לֹא זֹכָאן לְהֵהוּא אַתְר, וְלְמַחְמִי
כְּמָה דְּחֻמָּאן אִינּוֹן דְּלַעֲיִלָּא, וְאֵלִין
קִיּוּמִי בְּקִיּוּמָא דְּעֵדָן תַּתָּאָה וְלֹא
יְתִיר.

הזהר הקדוש מפרט מדרגות על גבי מדרגות שישנן בגן עדן העליון והתחתון, כדי לעורר את האדם לעבד ביתר שאת ויותר עז, לזכות למעלה העליונה ביותר שביבולתו להגיע. בדבר זה ממש מבאר רבנו הרמח"ל (מסלת ישרים, ד): "שאין המדרגות מתחלקות בעולם האמתי שהוא העולם הבא אלא לפי המעשים, ושלא יתרום שם אלא מי שהוא רב המעשים מחברו, ואשר הוא מעט המעשים הוא יהיה השפל. אם כן אפוא, איך יוכל האדם להעלים עיניו ממעשיו או למעט השתדלותו בזה, אם אחר כך ודאי יצר לו בזמן שלא יוכל לתקן את אשר עותו. והנה יש מהפתאים המבקשים רק להקל מעליהם שיאמרו, למה ניגע עצמנו בכל כך חסידות ופרישות? הלא די לנו שלא נהיה מהרשעים הנדונים בגיהנם, אנחנו לא נדחק עצמנו לכנס בגן - עדן לפני ולפנים, אם לא יהיה לנו חלק גדול יהיה לנו חלק קטן... אמנם שאלה אחת נשאל מהם, היוכלו כל כך על נקל לסבל בעולם הזה, החולף, לראות אחד מחבריהם מכבד ומנשא יותר מהם ומושל עליהם... מעתה, אם כך קשה עליהם להיות שפלים מזולתם במעלות המדמות והכוזבות... איך יוכלו לסבל שיראו עצמם שפלים... במקום המעלה האמתית והיקר הנצחי". הרי מבאר שההערה שמעירה את האדם לעבודת ה' יתברך, היא גם בהבנת הענין שיש מדרגות שונות בעולמות העליונים, ואדם יזכה אליהן רק כפי עבודתו, וזהו ענין של נצח. אשר על כן יזרו האדם את עצמו בעבודת בוראו.

ד. למוֹד הַלְכָה

חִיב אָדָם לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם תּוֹרָה שֶׁבְכָתָב [תנ"ך], מִשְׁנָה, גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים. וּבַעֲלֵי בַתִּים שְׂאִינָם לּוֹמְדִים רַק שְׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע שָׁעוֹת בַּיּוֹם, אִין דִּי בְּמָה שְׁלוֹמְדִים גְּמָרָא, אֶלָּא יִלְמְדוּ גַם בְּסַפְרֵי הַפּוֹסְקִים, כָּל אֶחָד כְּפִי הַשְּׁגָתוֹ.⁸ כְּמוֹ כֵן, אָדָם הַלּוֹמֵד בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם זְמַן מוּעָט, נִכּוֹן שֶׁעָקַר לְמוּדוֹ יִהְיֶה בְּהַלְכָה, שִׂידַע אִיךָ לְהַתְנַהֵג לְמַעֲשֵׂהָ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַפְּסוּק:⁹ 'אֲהָב ה' שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכַּנּוֹת יַעֲקֹב' - אוֹהֵב ה' שְׁעָרִים הַמְצַיְנִים בְּהַלְכָה יוֹתֵר מִכָּל בַּתִּי בְּנִסְיוֹת וּבַתִּי מִדְּרָשׁוֹת. וְעוֹד שְׁנֵינוּ: 'תִּנָּא דְּבִי אֵלֵיהּ, כָּל הַשּׁוֹנֵה הַלְכוֹת בְּכָל יוֹם מִבְּטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר¹⁰: 'הַלִּיכוֹת עוֹלָם לוֹ, אֵל תִּקְרִי הַלִּיכוֹת אֶלָּא הַלְכוֹת'.¹¹

ה. אָדָם שְׂאִינוֹ יוֹדַע לְלַמֵּד

אָדָם שְׂאִינוֹ יוֹדַע לְלַמֵּד גְּמָרָא אוֹ הַלְכוֹת, יִלְמַד בְּמָה שִׂידַע.¹² גַּם מִי שְׂאִינוֹ יוֹדַע לְלַמֵּד, יִלֵּךְ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ וְשִׁכַר הַלִּיכָה בִּידוֹ. וְיִתְעַכֵּב בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ עִם הַלּוֹמְדִים, שְׂאֵף שְׂאִינוֹ מִבִּין מַה שְׁלוֹמְדִים, מִכָּל מְקוֹם מִצְוָה הַיּוֹ לֹא בּוֹזֵה שְׂמַתְעַכֵּב בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ.¹³ מִי שִׁיכוֹל לְהַבִּין מַה שְׂאֲחָרִים לּוֹמְדִים בְּהַלְכָה וּבִאגְדָה, כָּל שָׁכֵן שִׁיקְבַע עֲצָמוֹ לְשִׁמְעַת אֶת הַלּוֹמְדִים, וְיַעֲלֶה לוֹ בְּמְקוֹם הַלְמוּד.¹⁴ שְׁנֵינוּ בְּמִדְרָשׁ: אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ א"ר נַחֲמָן, כָּל מִי שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְשׁוֹמֵעַ דְּבָרֵי תּוֹרָה זוֹכֵה לִישֵׁב בֵּין הַחֲכָמִים לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׁנֵאמַר 'אֶזְנֵן שְׂמִיעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקָרֵב חֲכָמִים תְּלִין'.¹⁵

בְּיָמֵינוּ מְצוּיִים סַפְרֵי לְמוּד רַבִּים הַמְתַּרְגְּמִים לְשִׁפּוֹת שׁוֹנוֹת, וְכָל אָדָם יָכוֹל לְמַצָּא לְעַצְמוֹ סֵפֶר שִׁיכוֹל לְלַמֵּד בוֹ וּלְקַיֵּם מִצְוֹת תְּלִמוּד תּוֹרָה.¹⁶

מקורות והערות

8. שם במ"ב ס"ק ג'.	13. שם ובמ"ב ס"ק ו'.
9. תהילים פרק פ"ז פסוק ב'.	14. שם במ"ב.
10. תבוקוק פרק ג' פסוק ו'.	15. שם במ"ב ס"ק ו' ובכף החיים אות ח"י.
11. שם במ"ב ס"ק ט'.	16. עיין במ"ב שם סוף ס"ק ט'.
12. ס' קנה' סעי' א' ברמ"א בשם רבינו יונה.	